

๗.๖๓๕

สยาม ไวยากรณ์

อักษรวิจิ

ภาคต้น อธิบายลักษณะตัวอักษร

กรมศึกษาธิการ

บ
๔๔.๔๑๕
ค

0044/๓.2

0044/a.2

สยาม ไวยากรณ์

อักษรวิธี

ภาคต้น อธิบายลักษณะตัวอักษร

ศึกษาพิมพ์การ

ร.ศ. ๑๐๙

กระบวน ธรรมการ

ดรามไวยากรณ์

อักษรวีธี

(๑) อักษร คือตัวหนังสือสำหรับเขียนแทนคำพูดบรรดามีในภาษาที่เราพูดจากัน เพื่อประโยชน์เมื่อเราประสงค์จะพูดไปทางไกลเกินเสียงของเรา หรือจะพูดจางังไว้ให้อยู่ช้านาน ก็จะได้เขียนคำพูดของเราด้วยตัวอักษร ให้คำพูดของเราส่งไปได้ไกลและอยู่ได้ช้านานดังประสงค์ของเราได้ คำว่าอักษรหรืออักษรหรือตัวหนังสือ เหล่านี้เป็นคำมีใจความอย่างเดียวกันทั้งนั้น

(๒) อักษรวีธี คือแบบสำหรับเรียนให้รู้จักวิธีเขียนและอ่านตัวหนังสือสำหรับแทนคำพูดของเราให้ถูกต้อง ผู้ใดอยากจะรู้วิชาที่จะเขียนคำพูดลงเป็นตัวหนังสือ หรือจะอ่านคำพูดที่เป็นตัวหนังสือเขาเขียนไว้แล้ว ผู้นั้นก็ต้องเล่าเรียนให้รู้อักษรวิธีจึงจะรู้วิชานั้นได้ เพราะฉะนั้นอักษรวิธีจึงเป็นส่วนที่ ๑ ในตำราไวยากรณ์ของภาษา

(๓) ในแบบอักษรวิธีนี้จะเขียนเรียงจัดเป็น ๔ ตอน

คือตอนที่ ๑ อธิบายด้วยตัวอักษร ตอนที่ ๒ อธิบายด้วยตัวอักษรประสมกัน ตอนที่ ๓ อธิบายด้วยตัวสกอต ตอนที่ ๔ อธิบายด้วยวิธีแสดงตัวอักษรในท้ายตอนหนึ่ง ๆ ได้ทำลงเขปในใบแฉคำถามไว้ทุกแห่ง ให้อาจารย์มีหลักเกณฑ์เรียนให้ชำนาญในข้อความที่เขียนไป

- (๕) ที่เรียกว่าตัวอักษร หรือตัวหนังสือ คือเครื่องหมายเขียนลงเป็นรูป แทนคำทั้งหมด ที่มีอยู่ในภาษาเราพูดจากัน ก็คำซึ่งเราใช้พูดจา มีอยู่ในภาษาของเรามี หลายพันหลายหมื่นคำ ถ้าจะมีตัวอักษรตัวหนึ่งแทนคำพูดคำหนึ่ง ๆ ก็จะต้องมีตัวอักษรหลายพันหลายหมื่นตัว ผู้เล่าเรียนอักษรวิธีจะต้องจำรูปตัวอักษรหลายพันหลายหมื่นอย่างก็จะยากเต็มที นักปราชญ์

แต่ก่อนท่านจึงคิดให้มีตัวอักษร ก็จะต้องจดจำแต่เนิ่น
อย่าง เอาตัวอักษร ต่ออักษรประสมกันตามเสียง
เข้าเป็นคำพูดต่าง ๆ จนพอจดจำคำพูดบรรดาที่มีใน
ภาษาของเราได้ทั้งสิ้น เพราะท่านได้ตั้งวิธีไว้เช่นนี้
ชาวเราในภายหลังจึงเรียนอักษรวิธีนี้ได้ง่าย เพราะ
จะต้องเรียนแต่ตัวจะจำรูปตัวหนึ่งเดียวอย่างหนึ่ง กับวิธี
ประสมตัวหนึ่งก็อย่างหนึ่งเท่านั้น ก็ตามควรจะ
จดคำพูดลงเป็นตัวหนึ่งเสียให้หมด

- (๕) ลักษณะที่เรารู้จักกัน พดกันตัวเสียง เพราะเหตุนี้
ตัวอักษรที่ท่านตั้งไว้เป็น ก็ตั้งเกิดขึ้นตามเสียง
ที่เราพูด แล้วเสียงที่เราพูดนั้นเป็น ๓ อย่างดัง
กัน คือ เสียงแท้ อย่าง ๑ เสียงแปรอย่าง ๑
เสียงดนตรีอย่าง ๑

- (๖) อรรถาเสียงที่เราพูด พูดออกแต่ลำคอเป็นเสียง
เสียงที่ออกตรงแต่ลำคานั้นท่านจัดเป็นเสียงแท้ ดังตัว
อักษรคำหรับแทนเสียงแท้พวกหนึ่ง เรียกว่าสระ
(แปลว่าเสียง) เสียงพวกที่ออกตรงแต่ลำคอ

ลำเนียงอยู่ในพวก อ รู้ได้ด้วยถ้าเราลองอำปากให้เสียง
ออกตรงแต่ลำคอ กระแสเสียงที่ออกนั้นก็ดัง อา
หรือ โอ หรือ อ ตามช่องปากจะปล่อยให้ลมออก
ยาวหรือกว้าง เพราะฉะนั้น ตัวอักษรสระที่ลำหรับแทน
เสียงแท้ จึงอ่านอยู่พวก อ ทั้งนั้น

- (๔๗) เสียงที่ออกแต่ลำคอโดยธรรมชาติ ถ้ากระดิก
ปากหรือลิ้น ให้ลมกระทบเพดานข้าง กระทบ
กระทุ้งแก้มข้าง ก็แปร ไปแต่ลำเนียงพวก อ
เป็น ก เป็น ข ค อะไรไปได้อีก แต่ต้อง
อาไศรยออกแต่เสียงแท้เท่านั้นเอง ถ้าเสียงแท้ที่ออก
ตรงแต่ลำคอไม่ออกแล้ว เสียงแปรเหล่านี้ไม่มีขึ้นได้
ท่านจัดเสียงแปรเหล่านี้ไว้เป็นพวกหนึ่ง ตัวอักษร
สำหรับเขียนแทนเรียกว่าพยัญชนะ เป็นพวกตั้ง
อาไศรยสระ เพราะเสียงแท้ที่เป็น สระนั้นปรากฏแต่
ลำพังตัวได้ แต่เสียงแปรปรากฏ โดยลำพังตัวไม่
อาไศรยสระไม่ได้

- (๔๘) เสียงอักษรชนิดหนึ่งที่เราพบเจอ ทำให้เสียงแท้แก่เสียง

แปรสูงขึ้นบ้างต่ำลงบ้าง เช่นกับคำว่า เตาไฟ
เตานา เตาหู้ จีนเต้า ทอดเต้า เหล้าเป็น
ตัวอย่าง อีกขรเตาเหมือนกันเรียกเสียงสูงต่ำกว่า กัน
ก็กลายเป็นความอื่นไปได้ ด้วยอำนาจเสียงสูงต่ำ
ผิดกันนั้น เสียงชนิดนี้ ต่างกัน โดยทำนองดนตรี
คือสูงต่ำเป็นชนิดคล้ายกับเสียงขอ จึงจัดไว้เป็นพวก
หนึ่ง เรียกว่าเสียงดนตรี ตัวอักษรสำหรับเขียน
แทนเสียงพวกนี้เรียกว่าวรรณยุกต์

เสียงที่เราพูดจัดเป็น ๓ อย่างดังอธิบายมานั้น ตัว
อักษรที่สำหรับเขียนแทนคำพูดจึงจัดเป็น ๓ พวก คือ
สระพวกหนึ่ง พยัญชนะพวกหนึ่ง วรรณยุกต์พวกหนึ่ง

สระ

- (๔) ตัวสระสำหรับเขียนแทนเสียงแต่นั้น ตามที่มีใช้
ในหนังสือของเรารวมทั้งสิ้นเป็น ๓๒ สระด้วยกัน คือ
อะ อา อี อึ อึ อึ อึ อึ อึ อึ อึ อึ อึ อึ อึ
โอะ อก อัว อัว อึยะ อึย อึยะ อึย อึยะ อึย

เออ โอ โอ เออ อ่า ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ เหล่านี้
เรียกว่าสระตั้งนั้น

(๓๐) รูปตัวหนังสือที่เราเขียนเป็นสระมี ๓๗ ตัว เรียก
ชื่อต่าง ๆ กัน คือ

ะ นี้เรียกว่าวิัญชนิ สำหรับเขียนเป็นสระ อะ
แต่ประสมกับสระอื่นได้เป็นสระ เออะ แอะ โออะ โออะ
ฮะ เยอะ โอะอะ เออะ

นี้เรียกว่าไม้เฒ่า สำหรับเขียนเป็นสระ อะ
เมื่อมีตัวลูกแต่ประสมกับตัว ัว เป็นสระ อัว

นี้เรียกว่าอาข้าง สำหรับเขียนเป็น
สระ อา แต่ประสมกับไม้หน้าเป็นสระ เอา
ประสมกับนจุดขีด เป็นสระ อ้า

นี้เรียกว่าพิน สำหรับเขียนเป็นสระ อี
แต่ประสมกับสระอื่นเป็นสระ อี้ อี้ อี้ เยอะ เยีย
เออะ เออ

นี้เรียกว่าฝนทอง สำหรับประสมกับพิน
ให้เสียงยาวเป็นสระ ี

เรียกว่าหยาดน้ำค้าง

สำหรับประสมกับ

พิน ใต้เป็นสระ อี

นี้เรียกว่าพินทุ

สำหรับประสมกับพิน

ใต้เป็นสระ อี

นี้เรียกว่าตินเหยียด

สำหรับเขียนแทนสระ อู

นี้เรียกว่าตินคู่

สำหรับเขียนแทนสระ อู

นี้เรียกว่าไม้หนัก

สำหรับเขียนแทนสระ เอ

แต่เดิมเข้ายักอันนี้เขียนสระ แอ

๖ นี้เรียกว่าไม้สั้น

สำหรับเขียนเป็นสระ โอ

๖ นี้เรียกว่าไม้ยาว

สำหรับเขียนเป็นสระ โอ

๖ นี้เรียกว่าไม้ โอ

สำหรับเขียนเป็นสระ โอ

๖ นี้เรียกว่านฤคิต

สำหรับเขียนแทนตัว ม

สังเกต แลประสมกับลากข้างเป็นสระ อ่า

๓ นี้เรียกว่าตัว วั

๓ นี้เรียกว่าตัว วั

๓ นี้เรียกว่าตัว วั

๓ นี้เรียกว่าตัว วั

ทั้ง ๔ ตัวนี้ เป็นสระมาแต่
ภาษาสันสกฤต มีที่ใช้เป็น
บางคำ ไม่เหมือนสระอื่น

(๑๑) ตัวหนังสือที่เราเขียนเป็นสระทั้งปวงนี้ เมื่อประสม
กับพยัญชนะ เขียนไว้บนพยัญชนะบ้าง ได้พยัญ
ชนะบ้าง หน้าพยัญชนะบ้าง หลังพยัญชนะ
บ้าง ตัวสระที่เขียนข้างบนพยัญชนะมี ๖ อย่าง
คือ ฟิน ไม้ดีด ฝนทอง พื้นหนู หยาดน้ำค้าง
แฉ่น ฤๅลลิต

ตัวสระที่เขียนข้างใต้พยัญชนะมี ๒ อย่าง คือ
ดินเหี้ยม ดินคู้

ตัวสระที่เขียนข้างหน้าพยัญชนะมี ๔ อย่าง คือ
ไม้หน้า ไม้จัน ไม้ตาย แด้ไม้โอ

ตัวสระที่เขียนข้างหลังพยัญชนะมี ๖ อย่าง คือ
วิญญูณี ลากข้าง แด้ตัว ี ี ี ี ี ี

(๑๒) สระทั้ง ๓๒ นั้น จัดเป็น ๓ อย่างต่างกัน
คือสระแท้อย่างหนึ่ง สระประสมอย่างหนึ่ง สระ
เกินอย่างหนึ่ง

สระแท้มี ๑๑ สระ คือ สระ อะ อา อิ อี อึ อื
อุ ู เอ โอ ออ สระเหล่านี้เป็นสระแท้

เพราะแปลไม่เสียง อาจประสมกันเป็นสระเสียงอื่นได้
แต่สระอื่นจะประสมกันเป็นสระเหล่านี้ไม่ได้ อนึ่ง
เมื่อว่าโดยรูปที่เขียนเป็นตัวหนังสือ รูปสระเหล่านี้
ก็เป็นตัวที่จะต้องจำ ถ้าจำได้แล้วจะสังเกตสระ
ประสมก็ ไม่ยาก เพราะสระเหล่านี้ ไปเขียน
ประสมกันเป็นสระเหล่านี้

ในพวกสระแท้ สระ อี ใช้แปลกันน้อยหนึ่ง
คือ คำว่า ไต ใช้สระ อี แต่ไม่มีตัวสะกด ต้องเขียน อ
เต็มลงตัว ๑ เช่นคำว่า คือ มือ คือ นี้เป็นตัวอย่าง
ถ้ามีตัวสะกดก็ไม่ต้องเติม อ เช่นคำว่า คิน มีด
นี้เป็นตัวอย่าง ก็ต้องเติม อ นั้น เห็นจะเป็น
เพราะ อ กับ อี รูปสระ ใกล้เคียงกัน จึงเติม อ
ไว้เป็นที่สังเกตไม่ให้หลง

- (๑๓) สระประสมมี ๑๘ สระ คือ สระ เอะ แอ แอะ
โอะ เออะ อัวะ อัว เอียะ เอีย เอือะ เอือ เอือะ เอือ
เอา ที่เรียกสระเหล่านี้ว่าเป็นสระประสม เพราะ
เอา สระแท้ ของ สระ บ้าง ตาม สระ บ้าง มา

ประสมกัน		จึงเป็นสระเหล่านี้	ชื่อ
สระ	เ	กับสระ ะ	ประสมกันเป็นสระ เอะ
สระ	เ	กับสระ ะ	ประสมกันเป็นสระ แอ
สระ	โ	กับสระ ะ	ประสมกันเป็นสระ โอะ
สระ	เ	กับสระ อ	ประสมกันเป็นสระ เออ
สระ	เ	กับสระ ำ	ประสมกันเป็นสระ เอา
สระ	เ	กับสระ ะ	ประสมสระ ะ เป็นสระ อะ
สระ	เ	กับสระ ำ	ประสมสระ ะ เป็นสระ เอาะ
สระ	เ	กับสระ อ	ประสมสระ ะ เป็นสระ เออ
สระ	อ	กับไม้จัตวา	ประสมตัว ำ เป็นสระ อัว
สระ	เ	กับสระ ำ	ประสมตัว ำ เป็นสระ เอีย
สระ	เ	กับสระ อ	ประสมสระ อ เป็นสระ เอือ
สระ	อ	กับไม้จัตวา	ประสมตัว ำ แดสระ ะ
เป็นสระ	อัวะ		
สระ	เ	กับสระ ำ	ประสมตัว ำ แดสระ ะ
เป็นสระ	เอียะ		
สระ	เ	กับสระ อ	ประสมตัว อ แดสระ ะ
เป็นสระ	เอือะ		

ในทวกละ ประถมนี้ สระ เอีย หนึ่งสี่โบราณ
เขียน ไม่มีฟันแฉ่ไม่หน้าข้าง เช่นคำว่า เวียน
ก็เขียน วียน ดังนี้ บางทีเขียนมีแต่ฟัน
กับตัว บ เช่นเวียน ก็เขียน วียน ดังนี้ข้าง
สระ อัว เขียน ว หัน เช่นคำว่า ตัว ก็เขียน
ตวว ดังนี้ สระ เอือ เขียนไม่หน้า ฟัน อี
กับตัว อ สองตัว เช่นคำว่า เวือ ก็เขียน
เวืออ ฉนั้น แต่โดยวิธีนี้ได้ใช้แบบโบราณ
นั้นไม่ บอกไว้พบให้รู้ให้อ่านหนังสือโบราณได้

- (๑๔) สระเกินมี ๔ สระ คือ สระ โอ โอ อ้า ๆ ๆ
ๆ ๆๆ ทั้งไม่ผิด แฉ่และกลุ่ดด้วย ที่เรียก
ว่าสระเกิน เพราะพิจารณาตามฉาเนียงคำพูดใน
ภาษาเรา ถึงจะไม่มีตัวสระเหล่านี้เลย ก็มีตัว
อื่นจะเขียนแทนเสียงเหล่านี้ได้ สระ โอ โอ
สองสระนี้ก็ซ้ำกันเอง แฉ่ซ้ำกับสระ ะ ถกต บ
มาตรา เกย โดยจะเขียน ไป หรือ ไป หรือ บั๊ ฉนั้น
ก็อ่านเป็นอย่างเดียวกัน

สระ ำ ก็ซ้ำกับสระ ะ สกด ม ในมาตรา กม
โดยจะเขียน คำ หรือ กัม ดังนี้ ก็อ่านเป็น
อย่างเดียวกัน

สระ ฤ ญา สองสระนี้ ก็ซ้ำกับสระอื่น
โดยจะเขียน พฤกษ ว่า พริกษ พฤณ ว่า พริน
ทฤา ว่า หรือ แด ฤกษ ว่า เวิก ดังนี้
ก็อ่านเป็นอย่างเดียวกัน

สระ ฤ ฎา สองสระนี้ ก็ซ้ำกับสระอื่น
โดยจะเขียน ฤฤก ว่า ฤลัก เถ่าฤา ว่า
เถ่าลือ ดังนี้ ก็อ่านเป็นอย่างเดียวกัน

ไม้ผลัด . นี้ จะเขียนด้วยสระ ำ แทน
เช่น กัม จะเขียน คำ ดังนี้ ก็อ่านเป็นอย่าง
เดียวกัน หรือจะเขียนด้วยตัวทแทน เช่น
กั๊ กั๊ กั๊ กั๊ กั๊ จะเขียน กัง
กณณ กกก กกด กกบ ก็อ่านเป็นอย่างเดียวกัน

นฤกหิต . นี้ ก็ซ้ำกับตัว ม สกด
เหมือนเช่นคำ ชุณฺ จะเขียน ว่า ชุมชุม

หรือว่า ข้า จะเขียน ขึ้น ได้ เห็นอัน
จึงจัดว่าสระพวกนี้เป็นสระเกิน

ก็แต่ที่เรียกว่าสระเกินนั้น เรียกเป็นแต่ชื่อ ได้ปรากฏ
สระ แปลกกันเป็น ๓ พวก ตามเหตุผลควรจะเรียกชื่อ
อย่างนั้นเท่านั้น ไขว่ว่าสระเกินนี้จะเหลือใช้จะไม่
ควรหรือ ไม่มีที่ใช้ในสัจธรรมวิเศษของเราค้นหาไม่

(๑๖) ในพวกสระเกินนี้มีชื่อ พวกที่ใช้สัจธรรมตั้งแต่เคยอยู่หลาย
อย่าง คือสระ ไผ่ผ่ม ไผ่ที่ใช้แต่ตัว ๒๐ คำ
เหล่านี้

๑	ไผ่	คือ	ดตไผ่	๑๙	ไผ่	คือ	ไผ่ผ่ม
๒	ไผ่	คือ	หวิไผ่	๒๐	ไผ่	คือ	ไผ่หมวก
๓	ไผ่	คือ	ตงไผ่	๒๑	ไผ่	คือ	มิไผ่
๔	ไผ่	คือ	ไผ่ผ่ม	๒๒	ไผ่	คือ	ผู้ไผ่
๕	ไผ่	คือ	ไผ่เวียน	๒๓	ไผ่	คือ	ผิไผ่
๖	ไผ่	คือ	ยงไผ่	๒๔	ไผ่	คือ	ไผ่ไผ่
๗	ไผ่	คือ	ตงไผ่	๒๕	ไผ่	คือ	ไผ่ผ่ม
๘	ไผ่	คือ	ไผ่ผ่ม	๒๖	ไผ่	คือ	ไผ่ผ่ม

๑๗ ได้ คือภายในได้ | ๑๘ สะโก คือ ลูกสะโก

๑๘ ใช้ คือของใช้ | ๒๐ โกดี คือ ทองโกดี

นอกจาก ๒๐ คำ นี้ สระไอเป็นไอไม่มีลายเงื้องั้น
แต่ก่อนก็เป็นเสียงอย่างเดียวกัน สระไม่มีใน ไอ นี้
แต่เดิมเห็นจะอ่านเสียงต้นกว่าไม่มีลายน้อยหนึ่งจึงได้มี
ขึ้น แต่คำเสียงต้นท่านจะเห็นควใช้แต่ ๒๐ คำ
นั้น จึงบัญญัติไว้ให้ใช้แต่ ๒๐ คำ มีบัญญัติเหตุ
ผลอันนี้จะไม่ได้อธิบายตามตัวว่าหรือตัวว่าระดูเลย
ผู้เรียนจำได้แต่ว่าใช้ ๒๐ คำเท่านั้น จึงได้เลย
ใช้แต่ตัว ๒๐ คำนั้นมา แล้วแต่อ่านเสียงเป็นคำ
เสียงอย่างเดียวกับไม่มีลาย จึงเป็นแบบใช้ ๒๐ คำ
มาจนบัดนี้

(๑๖) สระไม่มีลาย ไอ นี้ ก็ยังมีที่สังเกตคือถ้าเป็นคำภาษาไทย
ไทยแท้หรือเป็นคำมาจากภาษาอื่น นอกจากภาษาบาลี
แล้วถึงสักจุดแล้วก็เป็นใช้แต่ไม่มีลายเปล่า ถ้าคำมา
แต่ภาษาบาลีในภาษาถึงสักจุด ซึ่งต้นคำ ในภาษา
นั้น มีแต่สระ เ มี ยบ และลงสระนั้น

เช่น โอ โสภะ-ไทย ต้องมีตัว ย อยู่
ท้าย เช่น อะธัมมเย อะธัมมากรรมะ แผลงเป็น
อะธัมมโย โสภะกรรมะ นี่เป็นตัวอย่าง

สระ ไหม้วน ไหมลย ทั้ง ๒ นี้ แต่โบราณ
ไม่ได้ใช้ ใช้เขียนตัว ย ไว้ข้างหลัง ก็อ่าน
เป็นเสียงสระ โอ เช่นคำว่า ไป แต่ ใหม่
ก็เขียน ยัย แลหมยัย ดังนี้

- (๑๗) สระ ำ นี้ นฤกษิต กับสระ ำ ประสมกัน
จะต้องอธิบายส่วนนฤกษิตก่อน นฤกษิต นี้
ไม่ใช่เกิดขึ้นในสมัยปฐมฤกษ์ของไทย เป็นของมาแต่
อักษรบาฬีแลอักษรสังสกฤตด้วย ในบาฬีแลสังสกฤต
นับว่าเป็นพยัญชนะ แต่เกิดจากพยัญชนะตัวอื่น ๆ
ทั้งสิ้น ด้วย นฤกษิตนี้ ใช้แต่เป็นตัวกรออย่างเดียว
ตามวิธีอักษรบาฬีนั้น ถ้า นฤกษิตตกคำใดคำนั้นอ่าน
เหมือน ง ตกของเรา เช่น พุทฺธัมมัม
ดัง ขี้ ก็อ่านว่า พุทฺธัง ธัมมัง สังฆัง ฉน
แต่ตามวิธีอักษรสังสกฤต เฉียงนฤกษิตตก

อ่านต่าง ๆ กัน คือ ถักกลดอยู่ท้ายคอกไม้ พยัญ
ชนะต่อออกไปอีก คำนั้นอ่านเหมือนตัว ม ถกด
ทุกแห่ง เช่น พุทธิ อัมมิ ลัมมิ ก็อ่าน
ว่า พุชัม อัมมัม ลัมมัม ดังนี้ แล้วคำที่
นฤคหิตกลดมีอยู่ชนะต่อ เลียงนฤคหิตก็แปรไป
ตามฐานของพยัญชนะตัวต่อใน เป็นคำเียงเหมือน
ง ถกดบ้าง ญ ถกดบ้าง ณ ถกดบ้าง น
ถกดบ้าง ม ถกดบ้าง ล ถกดบ้าง ตามลัทธิ
อักษรวิเศษภาษาบาลีกลด ไม่ต้องอธิบายให้ละเอียด
ในที่นี้ นฤคหิตก็อาจมาใช้ในภาษาไทย ใช้เป็น
คำเียงเหมือน ม ถกดอย่างเดียว คือในสระ ำ นี้
เป็นต้น คำเียงก็เหมือน อัม ม ถกด ในหนึ่ง
คือโบราณมักใช้เป็นตัวกลดชุกชุม เช่นสมเด็จ
ก็ เขียน ล้เด็จ ดังนี้ แต่ในภายหลังมาใช้ใน
ภาษาไทยใช้นฤคหิตแต่ที่สระ ำ อย่างเดียว แล
สระ ำ นี้ ใช้ทั่วไปในคำซึ่งเป็นภาษาไทยแท้
หรือคำซึ่งมาจากภาษาอื่น เว้นแต่คำซึ่งมาจากภาษาบาลี

ด้วยใจอันมี เม สกต ถ้าความแต่ภพชาตินี้สกต
เพียงนาคก็ตลกอยู่ท้ายไม้โพธิ์พระนเรศวร ก็ใช้

สระ ำ น ๑ คือ เช่นคำว่า ปกฤษณัมเป็นต้น

(๑๘) สระ ฤ ฤา ฤ ฤา ๑ ตัวนี้ ไม่เข้

ขึ้นคำหน้าภาษาไทย เป็นสระเอามาแต่ภาษาสันสกฤต

ภาษาสันสกฤต สระเหล่านี้ในอักษรวิภาคารของ

สกฤต สำหรับเขียนลงสระอื่นให้อ่านเป็น ๑ โดยมากใน

ภาษาสันสกฤต มีสระ ๑ นี้ ๑๖ อย่าง

วิ วั ลิ ลิ ท ไถ บำ วั วั วั วั วั วั วั วั

สระ ฤ ฤา ๑ สระนี้ ในอักษรวิภาคาร

ใช้แต่ในคำที่มีสระ เอ ฤ ฤา ๑ ถึงสกฤตเป็นไทย เช่น

คำว่าถึงสกฤต แดงฤๅณ นี้เป็นต้น แต่ใน

คำไทยแต่ก็มีบ้าง แต่ที่ใช้ในทบทวนภาษาสัน

สกฤตนั้น เราอ่านเป็นคำเดียว เหมือนว่า ไม่รู้จัก

อ่านเป็นคำเดียว วั ตรงตามคำถึงสกฤตไทยสก

เช่นคำว่า พฤษณัม บฤษณัม บฤษณัม บฤษณัม เป็นต้น

อ่านเป็นคำเดียว วั ตรงตามคำเดียวไทยนี้โดยคำ

คือ ทฤณ มฤค มฤคิ ทฤษภ ทฤศ เป็นต้น
 ที่สระ ฤ อ่านเป็นเสียง รี เช่นนี้ พิจารณาดู
 ในนปคำที่อยู่ในมาตรา (ก) อย่าง ๑ เช่นคำว่า
 ทฤษ เป็นตัวอย่าง เป็นคำไม่มีตัวสะกดอย่าง ๑
 เช่น มฤคิ เป็นตัวอย่าง เป็นคำตัว ๓ สกต
 อย่าง ๑ เช่นพราหมณ์ทฤศ เป็นตัวอย่าง ที่ว่ามี
 ตฤศพิจารณาเห็นในวิธีอักษรไทย แต่จะมีบัญญัติ
 อยู่ดังต่อไปนี้

สระ ฤ อ่านเป็น เวธ ก็มี คือคำว่า ทฤษ
 คำเต็มนี้ (คำนี้ตัวอักษรก็ตรงกับคำดัง สกต
 แต่ดังสกตอ่านว่า วิธษ) ภาษาเนมาอ่านว่าเวธษ)

สระ ฤ ฤา ที่ใช้ ในคำไทยเท่านั้น แต่โบราณ
 ดูเหมือนแต่เสียง รี ฤ ควบกับคำใด มักจะชอบ
 ใช้ว่า ฤ ฤา แทน เหมือนเช่นคำว่า ศรีภคินี
 ทั้งชื่อโบราณก็เขียนเป็น สฤศ ฤกัน ดังนี้ แต่
 เขายังคงใช้สระ ฤ ฤา ในคำภาษาไทยอยู่เช่นคำ
 วิธษ สฤศน ทฤา เป็นต้น และยังในโคลงใช้

กัน อยู่อีก มักจะเขียนเป็น ศรีก.ศ.วัน. หรือ เอีย
ตั้งในชุดชุม

สระ ฤ ฤา ๒ สระนี้ เห็นใช้แพร่ในคำ
ภาษาไทยบางคำ เช่นคำว่า ฤศ และ ฤา ในหนังสือ
เห็นจะเป็นเพราะคำในภาษาล้านนาหรือไทลื้อใช้สระ ๒ นี้
ยังไม่มีมาใช้ในภาษาไทย บางทีจึงมีใช้ใส่โดย
ไปภายหลัง เมื่อมีผู้ใดค้นหาคำในภาษาล้านนาหรือไทลื้อ
ทั้ง ๒ นั้น มาใช้ในภาษาไทยของเรา

(๑๔๙) ไม่นัด - นี้ เป็นของตัวอื่น ในภาษาไทยแท้
เพื่อจะใช้แทนสระ อะ ในคำที่ไม่มีสระ ลงในเชิงที่
อ่านก็เหมือนสระ อะ เช่นคำเขียนที่อ่านว่า อัง
กัน นี้ ก็คือ อัง สก.ก. ง. สก.ก. น. เช่น อัง ฤ
เพราะถ้าจะใช้แต่สระ อะ เขาจะสับสนเกินไป เห็นว่า
ถ้า อัง จะเขียน อุง ง. น. ก็จะเขียนเป็น อัง
ได้เหมือนกัน แต่จะดูรุงรุงแล้วก็จะทำให้ไม่
แยกคำกันไป คำซึ่งสระ อะ มีตัวลงลงเช่นนี้ ซึ่งก็
ยกสระ อะ ขึ้นไปไว้เหนือ ข.น. แล้วจะให้อ่าน

เติมรูป สระ อะ เช่น คำ กัง จะเขียน กัง คนเล่า
 ก็จะเกิดใช้ไม่ไ้ เช่น คำว่า กัง เป็นต้น จึงลด
 รูปสระ อะ เหลือครึ่งหนึ่ง เขียนแต่ครึ่งหนึ่งพอ
 เป็นที่สังเกต แต่เขียนให้ยาวออกไม่จึงจบไม่ได้
 ที่ใช้กันมาทุกวันนี้ ไม่ผิดนี้ พิจารณาเห็นว่า
 คงจะพ้องขึ้น ในภาพหรือลงมา ด้วยหนังสือโบราณ
 คำที่สระ อะ มีตัวเอก ใช้ตัวหนึ่งแทนทุกทั้งนั้น
 ตัวหนึ่งนั้นคือตัวเอกในภาพก็เขียนตัวนั้นข้างหลังตัวหนึ่ง
 เช่นคำว่า กัง เป็น กั กั กั กั กั แต่โบราณเขียน
 กง กณ กต กต กณ ดังนี้ ไม่ได้ใช้ไม่ผิด
 ครั้นต่อมาในข้อหลัง พระอาจารย์ คนใดเห็นตัวหนึ่งกระ
 ใช้ข้างบนหรือข้าง ใด จึงลดไป ตามเหตุผล
 เช่นก็กล่าวมาแล้วดัง ไม่ผิดขึ้น วันที่ใช้ตัวหนึ่งก็เต็ม
 ความใช้นั้นยังดูละกั ยังคงใช้มาจนแต่ ร ัน
 เช่นในคำว่า สรร สุวรรณ พวรรณ นั้นเป็นตัวอย่าง
 ไม่ผิด นี้ ตัวหนึ่งตกอ่านเหมือนเสียง สระ อะ

มีตัวสกกดตั้งอธิบายมาทุกตัว เว้นแต่ตัว ว สกกดนั้น
นับเป็นสระ อัว หาเป็นตัวสกกดแท้ไม่ ต้องอ่านเป็น
เสียงสระ อัว เช่นคำว่า ตัว กลัว มัว นี้
เป็นตัวอย่าง

- (๒๐) ถักขณสระนอกจากที่จำแนกเป็น ๓ พวกตั้งว่ามาแต่ตัว
ยังจำแนกอีก ในยหลัง ว่าเป็นสระเสียงยาวเรียก
ทิวระพวก ๑ สระเสียงสั้นเรียกสระพวก ๑

สระพวกทิวระที่นับว่าเป็นเสียงยาวนั้น คือ สระ อา
อิ อี อุ เอ แอ โอ ออ อัว เอีย เอือ
เออ โอ โอ เอ อ่า ฤ ฦ ฤา รวม ๑๘ สระ

สระพวกรัสสระที่นับว่าเป็นเสียงสั้นนั้น คือ สระ อะ
อิ อี อุ เอ แอ โอะ อ้อ อือ เอือ
เอะ ฤ ฦ รวม ๑๘ สระ ที่แบ่งสระเป็นรัสสระ

แต่ทิวระดังนี้ มาแต่อักษรวิย ภาษาบาลีและภาษา
สันสกฤต ในภาษาทั้ง ๒ นี้มีปละ โชน ที่ใช้
ในวิย ทำหน้าที่เชื่อมเสียงสระเป็นอันเดียวกัน แต่ใน
ภาษาของเรามีวิยน้อย การที่แบ่งสระโดยในนี้

ก็ไม่มีประโยชน์อันใดนัก เห็นมีที่ใช้ อยู่แต่ใน
 กระบวรแดงโคง คือสระเดียวสั้น ใช้แทนคำคว
 มีไม้เอกได้ สระเสียง ยาว ต่อตัวมีลกด เป็นคำตาย
 หืออยู่ในมาตรา กก คด กบ จึงจะใช้แทนเอกเหมือน
 สระเสียงสั้นได้

- (๒๑) สระย่ำจำแนกได้ โดยในยหนึ่งอีก ว่าเป็นเสียงหนัก
 เรียบ ลว พก ๑ เสียงเบาเรียบ ลว พก ๑
 สระพวกที่เป็นเสียงยาว แต่สระพวกที่เป็นเสียงสั้น
 แต่มีตัวลกด มีตัวลว ในพวก ลว คือเสียงหนักทั้งนั้น
 สระพวกที่เป็นเสียงสั้นไม่มีตัวลกด จัดว่าอยู่ใน
 ในพวก ลว คือเสียงเบา การ ที่จำแนก โดย ในยนี้
 ก็มาแต่ภาษาที่ในภาษาดังกล่าวเหมือนกัน แต่เพื่อ
 ประโยชน์ ต่างกันกับ ย่างที่ แบ่ง เป็น เสียงสั้น เสียง ยาว
 ที่แบ่งเป็น ลว ลว นี้ เพื่อประโยชน์ ใช้ ในวันดังมันท์
 รังวิธนี้ ลงมันท์มา ให้ในภาษาของเรา ก็ยังต้อง
 แต่งตามย่ำกับครุสนธิ

พยัญชนะ

(๒๒) ตัวอักษรพยางค์พยางค์ ซึ่งถ้าหับเขียนแทนเสียงสระ
นั้นมีอยู่ ๑๓ นั้นทั้งตัว อ สระซึ่งเอามาเขียนไว้ใน
พยัญชนะด้วย เป็น ๑๔ ตัวด้วยกัน คือ ก ข ข
ค ฉ ง จ ฉ ช ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ น บ ป
ฝ ฟ พ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ห พ็ อ

(๒๓) เสียงพยัญชนะโดยตัวของตัวเองไม่มี ดังหาใคร
เสียงสระโดยสระที่ประกอบอยู่ด้วย จึงจะอ่านออกได้
ดังได้อธิบายมาแล้วในตอนที่เรียนข้างต้น เพราะฉะนั้น
เสียงพยัญชนะของเราที่อ่านตามตัวหนึ่งคือ จึงต้อง
สมมติให้เหมือนเสียงสระ อ ประกอบอยู่ทุกตัว อ่าน
ว่า กอ ขอ ฌอ ฌน

(๒๔) ลักษณหนึ่งของเราตั้งขึ้นตามวิธีหนึ่งคือภาษาบาลีแล
ถึงลกดุจด ซึ่งเป็วิธีมีแบบแผนตั้งขึ้นไว้ในรัชสมัย
ประเทศ (คือประเทศอินเดีย) แต่โบราณมา
ตัวพยัญชนะในภาษาบาลีนั้นมีอยู่ ๓๓ คือ ก ข ค
ฌ ง จ ฉ ช ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ น บ ป
ฝ ฟ พ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ห พ็ อ

บม พกม ยร ลว ลท พี ๐ (นรุตทิด) พยัญชนะ
 ดังกล่าวกุดมากกว่า พยัญชนะบาฬีของไป ๒ ตัว คือ
 ค ษ แต่ตัว พี นี้ ในภาษาถึงลลลลไม่มี นอก
 จากนี้ก็ เหมือนกันทั้งสิ้น แต่วิธี อ่าน พยัญชนะ
 ทั้ง ๒ ภาษาในชาติมมตจะระจะประสม อ่านเป็น กะ
 ษะ ดังนี้ แต่เดิมชรอยจะมีคนผู้รู้ทำ นาฏยทนต์ภาษา
 บาฬีในภาษาถึงลลลลว่าทำแล้วมีขณินประเทศ มาคิด
 ตั้งวิธีพยางค์ ไทยขึ้น ในอันนี้กำหนดพยางค์
 ของเราจึงเป็นคำเดียว พยัญชนะของภาษาถึงลลลลนั้น
 แปลกอยู่นิ่ง แต่คำเขียนก็เหมือนกัน และที่เราไม่มีตัว
 พยัญชนะมากพอใช้อีกอย่างหนึ่งเท่านั้น

- (๒๕) ถ้าเนียง ตัวพยางค์ของ เราทำแล้ว แปลกจาก ถ้าเนียง
 พยัญชนะบาฬีแต่ถึงลลลลซึ่งเป็นตัวเดิมขึ้น ตัวถึงลลลล
 โดยเขียนตัวแล้ว ก็ผิดกัน แทนทุกตัว จะเว้นอยู่นั้นน้อย
 ด้วยคำเนียงภาษาบาฬีถึงลลลล เขาอ่าน พยัญชนะ
 แปลกกันชัดแทนทุกตัว แม้จะได้เขียนเขียนเพื่อกันจะ
 เขียนปนตัวหนังสือให้อีกต้อง เหตุที่เราอ่านเนียง

พยัญชนะ แปลกไปจากพยัญชนะบาฬีแลสังสกฤต
ซึ่งเป็นครูเดิมนี้ ก็เป็นธรรมดา เพราะสำเนียง
พูดภาษาของเรา แปลกกับสำเนียงภาษาทั้ง ๒ นั้น
ในที่นี้ ไม่จำเป็นจะต้อง อธิบายเสียงพยัญชนะ บาฬีแล
สังสกฤตให้ตลอดทุกตัว. จะกล่าวแต่บางตัวพอให้

เห็นเหตุว่า “ทำไมตัวพยัญชนะของเรา จึงมีมาก
ออกไปอีก” เท่านั้น คือ ตัว ค น ในพยัญชนะ
บาฬีแลสังสกฤต เขาย่านเป็น ค (เช่นสำเนียง

๑ ค ที่พระธรรมยุติกายานสาว อะ อะ ฆ หรือสำเนียง
อักษร ฮ แห่งที่ภาษาอังกฤษเขาย่านคำว่า god เป็นต้น)

ตัว ท ท น ในพยัญชนะบาฬีแลสังสกฤต
เขาย่านเป็น ต

ตัว พ น ในพยัญชนะบาฬีแลสังสกฤต
เขาย่านเป็น บ

(๒๖) ตัวพยัญชนะของเรา มีมากกว่าพยัญชนะสังสกฤต
ออกไปอีก ๔ ตัว คือตัว ข ฉ ฐ ฒ บ ฝ ฟ ษ

ที่มีตัวพยัญชนะเหล่านี้เพิ่มขึ้น พิจารณาเห็นเป็น
ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กันดังนี้ คือ ตัว ข นี้ จะว่า
เสียงแปลกกับตัว ช ด้วยอย่างไรก็ไม่แปลก พิจาร
ณาเห็นว่า แต่โบราณหน้าที่จะมีอักษรรูปคนใด เห็น
ว่าตัว ข รูปคล้ายกับตัว ช แล ช ลาดข้าง ก็คล้าย
กับตัว ท จึงแผลงเขียนแยกตัว ข เสียงเป็น ช ดังนี้
แล้วก็เลย ๆ มากลายเป็นตัวต่างหากขึ้นอีกตัว ๑ ตาม
อักษรวิธียของเก่า ก็กล่าวแต่ว่า ตัว ข ข สองตัวนี้
จะใช้ตัวใดก็ได้เหมือนกัน

ตัว ค นี้ คำเนียงที่มาจาก ก ก็อ่านเหมือน
กับ ค ทุกอย่าง แต่ปรากฏในอักษรวิธียที่เห็นแต่
ตัวในคำว่า คอ คือ คอคน หรือคอสัตว์อะไร ๆ
คำเดียวเท่านั้น ที่มีตัว ค เพิ่มขึ้นในพยัญชนะของเรา
อีกตัวหนึ่ง พิจารณาดูเห็นว่า จะแผลงมาจากนักษ
ตรโคลนหนึ่ง จะคิดเห็นว่าคำเนียงตัว ค ที่อ่าน
อย่างบาฬี ไม่มีในพยัญชนะไทย เพราะเรามาจาก
คำเนียงนั้นเป็น คอ ไปเลย จึงคิดตั้งตัวพยัญชนะ

ค นั้นขึ้น เพื่อจะให้อ่านแทนเสียง ค บาที หรือเพื่อ
จะกลบอ่าน ค ให้เป็นอย่าง ค บาที เอา ตัว ค ใช้
แทนลำเนียง ค ที่เราอ่าน คอ อยู่ นั้น แต่ความ
ประสงค์อันนั้นไม่สำเร็จ เพราะคำในภาษาไทย
ไม่มีลำเนียง ค บาที คนเล่าเรียนภายหลัง จึง
อ่านแทนลำเนียงซ้ำกับ ค มาจนบัดนี้ จึงมีที่ใช้อยู่
เฉพาะคำเดียวแต่ว่า คอ

ตัว ช นี ตั้งขึ้นสำหรับเสียงภาษาไทยแท้
เพราะภาษา บาที ไม่ใช้กลบคำ ไม่มีเสียงผันเสียงในลง
โดยท่านองคมนตรี ลำเนียง ค พอใช้แทนเสียง
ได้ตลอด จะใช้แต่ลำเนียง ค ทั่วไปในภาษาไทย
อย่างนั้นไม่ได้ เพราะเราอ่าน ค เป็นเสียงสูง
เสียง ค ที่เป็นปานกลางในคำภาษาไทยมีมาก เช่น
คำ ว่า ชุง เซ นี เป็นต้น ถ้าจะใช้ตัว ค ก็ระ
อ่านเป็น ชุง เซ ไบ จึงต้องตั้งตัว ช เข้าใน
พจนานุกรมฉบับหนึ่ง

ตัว ฎ ๓ ๒ ตัวนี้ ตั้งขึ้นแทนลำเนียง ท

เพราะตัว ท ท ซึ่งอ่านเป็นคำเนียง ด ในภาษาบ
พืแลสังสกฤต เราอ่านเป็นคำเนียง ท ไปเสีย
จึงต้องตั้งตัว ฏ ขึ้นแทนเสียง ตัว ท ตัว ด ขึ้นแทน
เสียง ตัว ท

ตัว บ นี ตั้งขึ้นแทนคำเนียง พ เพราะตัว พ
ซึ่งอ่านเป็นคำเนียง บ ในภาษาบพืแลสังสกฤต เรา
มาอ่านเป็นคำเนียง พ เกีย จึงต้องตั้งตัว บ ขึ้น
แทนคำเนียงนั้น

ตัว ผ ฟ ฆ ตัวนี้ ล้วนเหมือนเช่น ส กับ ช
แต่คำเนียงไม่มีใช้ในภาษาบพืแลสังสกฤตเลย ใน
พยัญชนะเดิม ที่มาแต่สองภาษานั้น จึงไม่มีเสียง
พยัญชนะทั้ง ๒ นั้นตัวใดตัวหนึ่ง แต่ในภาษา
ไทยคำเนียง ผ ฟ มีที่ใช้มาก เช่นในคำว่า ผัน ไฟ นี้
เป็นต้น จึงต้องตั้งตัว ผ ฟ สองพยัญชนะนี้ขึ้น
ด้วย

ตัว ฮ นี ตั้งขึ้นเป็นเสียงคู่กับ ห โดยเหตุผล
เหมือนเช่นตัว ช กับตัว ส ที่อธิบายมาแล้วนั้น

(๒๓๗) ตัว อ กับนฤทิต . นี้ ในอักษรบาฬีแลตั้งสกฤต
 นฤทิตนับเป็นพยัญชนะ เเสียงพวก อ . ไปอยู่ในสระ
 แต่ในอักษรของเราเอาตัว อ มาไว้ในพยัญชนะ เอา
 นฤทิตไปไว้เสียในสระ ใคว่กันอยู่ดังนี้

(๒๓๘) พยัญชนะของเรามีปรากฏมาเป็น ๒ แบบ เรียก
 กันว่า กอข้อเล็กแบบ ๑ กอข้อใหญ่แบบ ๑ กอข้อ
 เล็กมีพยัญชนะ ๓๖ ตัว คือ ก ข ข ค ต ท ง
 จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ
 ม ย ร ล ว ส ห ฬ อ ฮ กอข้อใหญ่มีพยัญชนะ
 ๔๔ ตัวเริ่มที่ คือมีตัว ฎ ฏ ห ฬ ท ธ น ค ฌ เพิ่ม
 ขึ้นอีก ก็มีพยัญชนะเป็น ๒ แบบมาดังนี้ ตาม
 ความพิจารณา เห็นอยู่เป็น ๒ อย่างต่างกัน เห็น
 อย่าง ๑ ว่า อาจารย์ผู้ตั้งหนังสือไทย เห็นจะ
 ตั้งพยัญชนะอย่าง กอ ข้อเล็กอันก่อน เพราะสังเกต
 ตั้งขึ้นตามเสียง ที่มีในคำพูดภาษาไทย ครั้นภายหลัง
 คำภาษาบาฬีแลตั้งสกฤต มีมาใช้ขึ้นในภาษาไทย
 จึงได้ตั้งตัวพยัญชนะ ฎ ฏ ห ฬ ท ธ น ค ฌ เหล่านี้ขึ้น

ความเห็นอีกอย่าง ๑ นั้นว่า ที่แรกเห็นจะตั้ง กอข้อใหญ่
ขึ้นก่อน ครั้นภายหลังจะมีอาจารย์คนใดคิดเห็น
ว่า ตัว ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ค ษ เหล่านี้ มีที่ใช้ซ้ำ
แต่ในบางคำ ที่มาแต่ภาษาบาลี แลตั้งล็กกุต
แลคำเช่นนั้นมักมีแต่ในหนังสือเรื่องล็กกิ้ง ไม่เป็นทาง
เล่าเรียนสาธารณะทั่วไปแก่ราษฎร จึงคิดลดตัวพยัญ
ชนะลงเป็นแบบ กอ ข้อ ฎีก ซึ่งต้องใช้อยู่ในคำภาษา
ไทยเป็นพื้น เพื่อให้เล่าเรียนง่ายขึ้น ความเห็น
ทั้ง ๒ อย่างนี้ อย่างใดจะถูกก็ต้องก็ตาม ควร
กำหนดได้ว่า กอข้อเล็กน้อยนั้นเป็นตัวพยัญชนะ พอละเขียน
คำภาษาไทยได้ทั่วไป กอข้อใหญ่ นั้น พอละ
เขียนได้ทั้งภาษาไทย แลภาษาบาลี ตั้งล็กกุต ด้วย
มาในภายหลังนี้การเล่าเรียนนี้แพร่หลายมากขึ้น คำภาษา
บาลี แลตั้งล็กกุต ก็เอามา ใช้ มากขึ้น เพราะเหตุนี้
แบบเรียนอักษรวิธี ซึ่งได้ตั้งขึ้นในชั้นหลัง ๆ มา
จึงตั้งกอข้อ ใหญ่เป็นพยัญชนะทั่วไป

(๒๔) ถ้าจะว่าตามที่มาแต่ที่ใช้ตัวพยัญชนะของเรา คือ

กอบขี้ใหญ่ทั้ง ๔๔ ตัวนั้น พิจารณาเห็นว่าควรกำหนดได้ดังนี้ คือ

ตัว ก ข คง จ ฉ ช ต ถ ท น ป ผ พ ม
ย ร ล ว ส ห อ ๒๒ ตัวนี้ ลำหรับใช้ได้ในคำทั้ง
ที่มาแต่ภาษาบาลี หรือสังสกฤต และภาษาไทยเอง
ร่วมกันเป็นสาธารณะทั่วไป

ตัว ข ญ ฎ ฐ ฑ ฒ ณ ธ ภ ๘ ตัวนี้
ลำหรับใช้ในคำ ที่มาแต่ภาษาบาลีและสังสกฤตเป็นพื้น
คำภาษาไทยนอกจากบางคำ ที่เรียบเรียงไว้ต่อไป
นี้แล้ว ไม่มีที่ใช้

ตัว ฌ ใช้ในคำภาษาไทยแต่ ๔ คำ คือ ฌา
(ให้ตาย) เมี้ยน ช้อง ระฆัง เท่านั้น

ตัว ญ ใช้ในคำภาษาไทยแต่ ๓ คำ คือ
หญ้า(แพรง) ไหญ่(โต) ผู้หญิง เท่านั้น แต่
โบราณ พระยา เขียนว่า พญา ดังนี้ด้วย

ตัว ณ ใช้ในคำภาษาไทยคำเดียว แต่ที่ ณวัน
ที่ใช้ ณ ตรงนี้ เห็นจะเป็นเพราะเขียน ใน หวัดแต่เห็น

เปนตัว ณ ไป จึงเลยมาอย่างนั้น เหมือนเช่นคำว่า
ทางเรือ กลายเป็นทางเรือไป ก็เพราะเขียน ร หวัด
คล้ายกับตัว ล ก็อย่างเดียวกัน

ตัว ฅ ใช้ในคำภาษาไทยแต่ ๒ คำ คือ เออ
แะ อะ เท่านั้น

ตัว ภ ใช้ในคำภาษาไทยแต่บางคำ คือ ภาย
(ใน) ภาย(นอก) อ่าภะ ล่าภะ ล่าภัง ภูล (แต่
เดี๋ยวนี้มักเขียนเป็น ภูณ) เท่านั้น

ตัว ฬ สำหรับเขียน แต่คำมาแต่ภาษาบาลีเท่านั้น
คำมาแต่ภาษาสันสกฤตแต่คำภาษาไทยไม่มีใช้

ตัว ศ ษ ๒ ตัวนี้ สำหรับเขียนแต่คำมาแต่
ภาษาสันสกฤตส่วนเดียว คำภาษาไทยเขาตัว ศ มาใช้
ก็มีอยู่บ้าง คือคำว่า เสว ศัก เสวก สกน นั้น
เป็นต้น

ตัว ฐ ถ บ ท ตัวนี้ สำหรับใช้ในคำแผลง
มาแต่ภาษาบาลี แต่สันสกฤต ตัว ฐ แผลงมา
เป็น ฏ ตัว ถ แผลงมาเป็น ด ตัว บ แผลงมา

เป็น บ เช่นคำเหล่านี้เป็นตัวอย่าง

ฎีกา	แปลงมา	เป็น	ฎีกา
ชาฎะกะ	แปลงมา	เป็น	ชาฎก
ตาวา	แปลงมา	เป็น	ตาวา
อาตุระ	แปลงมา	เป็น	อาตุร
ปะระมะ	แปลงมา	เป็น	บรรม
ปะระวะ	แปลงมา	เป็น	บวร

แต่ตัว ด ตัว บ นี้ ยังมีคำหรับใช้ในคำภาษาไทย
ทั่วไปเป็นอันมาก

ตัว ข ค ช ฌ ฝ พ ย ๖ ตัวนี้ คำหรับใช้แต่
ในคำภาษาไทย คำที่มาจากภาษาบาลีแลสังสกฤต
ไม่มีที่ใช้

ตัว ฟ ตัว ฆ ๓ ตัวนี้ ถ้าเป็นคำมาจากภาษา
บาลีแลสังสกฤตใช้แปลงกลับกันได้ เช่นคำว่า วานร
เป็น ฟานร เป็นต้น

(๓๐) พยัญชนะทั้ง ๔๔ ตัว ตามลักษณะที่ใช้กำหนด
ต่างกันเป็น ๓ พวก เป็นพยัญชนะสามัญ พวก ๑

พยัญชนะเกินพวก ๑ พยัญชนะวิเศษพวก ๑

ตัว ก ข ค ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ
ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
ค ฌ ฑ ฬ ๓๕ ตัวนี้ จัดเป็นพวกพยัญชนะสามัญ
เพราะล้าหวั่นใช้ประสมสระ แลเป็นตัวสังเกตตาม
อรรพดา แลเมื่อได้ประสมสระในคำได้ ก็อ่าน

เป็นลัวเนียงตรงตามตัวหนังสือ นั้น เว้นแต่ตัว ฑ
ตัวเดียวนี้ อ่านเป็น ๒ อย่าง คือในคำ มณฑป
แลปักเค็ด ๒ คำนี้ อ่านว่า มณฑป บักเค็ด
นอกจากนี้อ่านเป็น ๓ ทั้งสิ้น เช่นคำว่า มณฑิย
บักทุร นเป็นต้น ก็อ่านว่า มณฑิย บักทุร

ตัว ข ค ๒ ตัวนี้ จัดเป็นพวกพยัญชนะเกิน
เพราะตัว ข ก็ใช้อย่างเดียวกับตัว ช ตัว ค ก็มีที่
ใช้แต่ในคำว่า คธ คำเดียวนี้ จะยกเสียทั้ง ๒ ตัว
ก็ยอมไม่ขัดขวางอันใด จึงจัดเป็นพยัญชนะเกิน

ตัว ย ว ล ว ห อ ฮ ๗ ตัวนี้ จัดเป็นพวก
พยัญชนะวิเศษ เพราะแปลกกว่าพยัญชนะสามัญ

ในลักษณะที่ใช้เป็นอย่าง ๆ ต่างกัน เช่นจะอธิบาย
ต่อไป

ตัว ย ว ๒ ตัวนี้ ใช้ทั้งเป็นพยัญชนะและสระ
คือใช้เป็นพยัญชนะได้ทั้งประสมสระ และเป็นตัวสกต
เหมือนพยัญชนะสามัญทั้งปวง ส่วนที่ใช้เป็น สระนั้น
คือในสระ อีอะ อัว เอียะ เอีย ทั้ง ๔ นี้ จึงจัด
ตัว ย ว เป็นพยัญชนะวิเศษชนิดหนึ่ง เรียกว่า
อักษรกึ่งสระ

ตัว ร ล ว ๓ ตัวนี้ ควบ กับ พยัญชนะอื่น
บางตัว เขียนอ่านกันตามันได้ เช่นในคำว่า
กริกราย กตัว โยธ แก้วไทย นี้ เป็นต้น จึงจัดเป็น
พยัญชนะวิเศษชนิดหนึ่ง เรียกว่าอักษรประโยค

ตัว ห ใช้เป็นตัวอักษรสำหรับ นำเสียง อักษรต่ำ
ให้สูงขึ้นได้ แต่เมื่อนำเช่นนั้นไม่ได้ปรากฏเสียงตัว ห
เช่นในคำว่า หมู หมี นี้ เป็นต้น จึงจัดเป็นพยัญชนะ
วิเศษชนิดหนึ่ง เรียกว่าอักษรกึ่งวรรณยุกต์

ในอักษรพจนานี้ ถ้าจะนับตัว อ อีกตัว ๑ ก็ได้

เพราะนำอักษรต่ำให้เป็นอักษรกลาง ฝนอย่างอักษร
กลาง แลมิได้ปรากฏจำเนียงตัว อ คล้ายกับตัว
ท หน้า แต่คำ อ หน้า เช่นนี้มีอยู่แต่ ๕ คำ คือ
คำว่า อยู่ อยาก อย่า อย่าง เท่านั้น แต่โดยวน
มักเขียน ท หน้า เป็น หู่ หยาก หย่า หย่าง ดังนี้
เสียโดยมาก

ตัว ท ฮ ๒ ตัวนี้ แปรจากพยัญชนะอื่น
อยู่อีกอย่างหนึ่ง ที่เป็นตัวลักตไม่ได้ จึงจัดไว้
ในพวกพยัญชนะวิเศษด้วย

(๓๑) พยัญชนะ ๕๔ ตัว กำหนดตามเสียงจัดเป็น
๓ พวกต่างกัน คือ

ตัว ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห ๑๑ ตัวนี้
จัดเป็นพวก ๑ เรียกว่าอักษรเสียงสูง

ตัว ก จ ฎ ฏ ด ต บ ป อ ๘ ตัวนี้ จัดเป็น
พวก ๑ เรียกว่าอักษรเสียงกลาง

ตัว ค ฅ ฆ ง ช ฌ ญ ฑ ฒ ณ ท
ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ฬ ฮ ๒๔ ตัวนี้

จัดเป็นพวก ๑ เรียกว่าอักษรเสียงต่ำ

พยัญชนะกำหนดตามเสียงเป็น ๓ พวกดังนี้ เรียก
ในอักษรวิธีว่าไตรยางษ์ แปลว่า สามหมู่

การที่กำหนดพยัญชนะเป็นไตรยางษ์เช่นนี้ เพื่อ
จะใช้ในวิธีเขียนคำเสียงสูงต่ำต่างกัน โดยกำหนดว่า
อักษรพวกนั้น ๆ ถ้าประสมสระอ่านเสียงเป็นอย่างนั้น ๆ
แถมเมื่อประสมวรรณยุกต์นั้น ๆ อ่านเสียงเป็นอย่าง
นั้น ๆ กำหนดที่จะอ่านเสียงไตรยางษ์ประสมสระ
แถมประสมวรรณยุกต์ จะรวมไว้อธิบายในตอนวรรณยุกต์
ต่อไปข้างหน้า

- (๓๒) พยัญชนะทั้ง ๔๔ กำหนดตามวิธีที่เรียบเรียงกัน
แยกไว้เป็น ๖ ตอน คือ ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง ๗ ตัวนี้
จัดเป็นตอนที่ ๑ เรียกว่าตอน กอ จ ฉ ช ซ ฌ
ญ ๖ ตัวนี้ จัดไว้เป็นตอนที่ ๒ เรียกว่าตอน กอ
ฎ ฏ ฐ ท ฒ ณ ๖ ตัวนี้ จัดไว้เป็นตอนที่ ๓ เรียก
ว่าตอน ฎอ (ใหญ่) ด ต ถ ท ธ น ๖ ตัวนี้
จัดไว้เป็นตอนที่ ๔ เรียกว่าตอน ฌอ (เล็ก)

บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ๘ ตัวนี้ จัดไว้เป็นตอนที่ ๕
 เรียกว่าตอน บอ ย ร ล ว ศ ษ ส ห พื อ ย
 ๑๑ ตัวนี้ จัดไว้เป็นตอนที่ ๖ เรียกว่าตอน ยอ
 ลักษณะที่แยกพยัญชนะเป็นตอน ๆ เช่นนี้ มาแต่
 อักษรวิธภาษาบาลี เพื่อประโยชน์ที่จะสังเกตตัว
 พยัญชนะ ที่เป็นตัวสังเกตแลตัวการันต์ที่อยู่หลังตัวสังเกต
 ออกไป ให้ถูกต้องได้ง่าย

ในภาษาอังกฤษเราได้เอาอักษรคำภาษาบาลีมาใช้อยู่โดย
 มาก เพราะฉะนั้น วิธีที่จะเขียนพยัญชนะในคำ
 มาแต่ภาษาบาลี ก็จำเป็นจะต้องหาใคร่บทถักวิธี
 แบ่งพยัญชนะเป็นตอนนี้เป็นที่สังเกตด้วย วิธีสังเกต
 ตัวสังเกตแลตัวการันต์อย่างไร จะรวไว้อธิบายใน
 ลักษณะตัวสังเกตต่อไปข้างหน้า

คำว่า ตอนนี้ ตรงกับคำว่า วรรคในภาษาบาลี
 แต่อักษรวิธีในภาษาบาลีนั้น เรียกว่า วรรคแต่ ๕ ตอน
 คือ ตอน ก เรียกว่ากระวรรค ตอน ข ฎ ต
 บ เรียกว่าจะฐะ ตะ ประวรรค ตอน ย ไม่เรียก

ว่าวรรร เรียกว่าวรรค เพราะพยัญชนะใน ๕ ตอน
นั้นรวมฐานกัน ในตอน ข ไม่รวมฐานกัน แลวิธี
สังเกตตัวตกใน ๕ ตอน ดันกับตอน ข ก็ต่างกันด้วย
จึงได้ตั้งชื่อต่างกันดังนี้

(๓๓) ในวรรคทั้ง ๕ คือ ๕ ตอนข้างต้น แบ่งออก
เป็นพยางค์ได้ดังนี้

ก จ ฎ ต ป ๕ ตัว เป็นพยางค์ที่ ๑

ฎ ต บ ๓ ตัว เป็นพยางค์เพิ่มเติมที่ ๑

ข ฉ ฎ ต ผ ๕ ตัว เป็นพยางค์ที่ ๒

ข ผ ๒ ตัว เป็นพยางค์เพิ่มเติมที่ ๒

ค ฌ ท ท พ ๕ ตัว เป็นพยางค์ที่ ๓

ค ฌ ฟ ๓ ตัว เป็นพยางค์เพิ่มเติมที่ ๓

ฆ ณ ณ ฌ ฌ ๕ ตัว เป็นพยางค์ที่ ๔

ง ญ ณ ณ ม ๕ ตัว เป็นพยางค์ที่ ๕

การที่แบ่งพยางค์เช่นนี้ ก็เป็นประโยชน์ในการ
ใช้วัดสังเกตเหมือนกัน

(๓๔) พยัญชนะ ๔๓ ตัว (ยกตัว อ ว่าเป็นสระเสีย)

กำหนดตามลัษณที่เกิตของลำเนียงพยัญชนะเหล่านั้น จัด
เป็น ๕ พวกต่างกัน คือ พยัญชนะที่อยู่ในตอน กอ
จัดว่าลำเนียงเกิตแต่ลำคอ พวก ๑

พยัญชนะที่อยู่ในตอน กอ จัดว่าลำเนียงเกิตแต่
เพดาน พวก ๑

พยัญชนะที่อยู่ในตอน ฎอ(ใหญ่) จัดว่า ลำเนียง
เกิตแต่ปุ่มเหงือก พวก ๑

พยัญชนะที่อยู่ในตอน ดอ(เล็ก) จัดว่า ลำเนียง
เกิตแต่ฟัน พวก ๑

พยัญชนะที่อยู่ในตอน บอ จัดว่า ลำเนียงเกิตแต่ริม
ฝีปาก พวก ๑

พยัญชนะที่อยู่ในตอน ยอ กำหนดที่เกิตต่าง ๆ กัน

คือ ตัว ย ลำเนียงเกิตแต่ เพดาน

ตัว ร ลำเนียงเกิตแต่ ปุ่มเหงือก

ตัว ฌ ลำเนียงเกิตแต่ ฟัน

ตัว ฎ ลำเนียงเกิตแต่ ฟัน แลริมฝีปากด้วย

ตัว ค ลำเนียงเกิตแต่ เพดาน

ตัว ษ ลำเนียงเกิดแต่ บุ่มเหิงอก

ตัว ส ลำเนียงเกิดแต่ พัน

ตัว ห ษ ลำเนียงเกิดแต่ คอ

ตัว ฬ ลำเนียงเกิดแต่ บุ่มเหิงอก

วิธีที่กำหนด ดังนี้เรียกว่ากำหนดฐานของพยัญชนะ เป็น
ของตั้งขึ้นในอักษรวิภาษาบาฬีแลตั้งลกฤต เพื่อจะ
ให้รู้หลักใช้ตัวสกต แลตัวการันต์ถูกต้อง ที่นำมา
แสดงในอักษรวิธีของเราตัวนี้ มีประโยชน์ที่จะสังเกต
ลักษณะใช้ตัวสกต คือ ค ษ ส เป็นต้น ได้ง่ายกว่า
สังเกตด้วยอย่างอื่น จะอธิบายวิธีที่สังเกตในลักษณะ
ใช้ตัวพยัญชนะ แลลักษณะตัวสกต ดั้ภายหลังหน้า

วรรณยุกต์

- (๓๕) ตัวอักษรสำหรับเขียนแทนเสียง ที่จัดว่าเป็นทำนอง
ดนตรีมี ๖ อย่าง คือ ' ไม้เอก ' ไม้โท ' ไม้ตรี
' ไม้จัตวา ' ไม้ไต่คู้ ' ไม้ทัณฑฆาต สำหรับ
เขียนไว้บนพยางค์สระ แลพยัญชนะ ที่ประสงค์จะให้

อ่าน เป็นเสียงสูงต่ำ ตามลำดับเสียงในคำพูด ด้วยอักษร
พวกนี้เรียกว่าวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ทั้ง ๒ ตัวนี้ จัด
เป็น ๒ อย่างต่างกัน คือเป็นวรรณยุกต์แท้ อย่าง ๑
วรรณยุกต์ไม่แท้ อย่าง ๑

' ไม้เอก " ไม้โท " ไม้ตรี * ไม้จัตวา

๕ อย่างนี้ จัดเป็นวรรณยุกต์แท้ เพราะสำหรับหมาย
ทำให้เสียงคำพูดสูงขึ้นและต่ำลงได้

" ไม้ได้คู่ แด " ไม้ทัณฑฆาฏ ๒ อย่างนี้ จัด
เป็นวรรณยุกต์ไม่แท้ เพราะไม่ได้หมายทำเสียงสูงต่ำได้
ไม้ได้คู่สำหรับหมายทำแต่ให้เสียงอ่านสั้นเข้า เช่น
ใช้ในคำว่า ก็ เย็น เย็น นี้เป็นต้น เป็นแต่ทำ
ให้เสียง ก้อ เป็น เยน สั้นเข้าเท่านั้น

ไม้ทัณฑฆาฏ นั้น ก็สำหรับแต่เขียนหมายตัว
พยัญชนะที่ไม่ให้อ่าน คือ ข่าเสียงพยัญชนะตัวนั้นเสีย
เช่นใช้ในคำว่า ทุกข์ วัธน์ นี้เป็นต้น อ่านแต่ว่า
ทุก รัก ไม่ได้ปรากฏเสียงตัว ข แดตัว ษ เพราะ
มีไม้ทัณฑฆาฏเขียนอยู่บนนั้น

(๓๖) เสียงสูงต่ำที่ใช้ในภาษาไทย จัดเป็น ๕ ชั้น
โดยลำดับกัน คือเสียงสามัญ เสียงที่หนึ่ง เสียง
ที่สอง เสียงที่สาม และเสียงที่สี่

เสียงสามัญ เช่นเสียงที่อ่าน โดยลำพัง ตัว ก ว่า
กณ ^๕นี้ มีในคำพูดต่าง ๆ เป็นอันมาก เช่นคำว่า
กา ไป มา คน ^๕นี้เป็นต้น

เสียงที่หนึ่ง เช่นเสียงที่อ่านตัว ก ผันด้วยไม้เอก
ว่า กอ ^๕นี้ มีในคำพูดต่าง ๆ เป็นอันมาก เช่น
คำว่า บ่อ ต่ำ ใ้ ^๕นี้ เป็นต้น

เสียงที่สอง เช่นเสียงที่อ่านตัว ก ผันด้วยไม้โท
ว่า กอ ^๕นี้ มีในคำพูดต่าง ๆ เป็นอันมาก เช่น
คำว่า เก้า ถ้า ห้า เลือ ^๕นี้ เป็นต้น

เสียงที่สาม เช่นเสียงที่อ่านตัว ก ผันด้วยไม้ตรี
ว่า กือ ^๕นี้ มีในคำพูดต่าง ๆ เป็นอันมาก เช่น
คำว่า เจ้า เจิง แะ ^๕นี้ เป็นต้น

เสียงที่สี่ เช่นเสียงที่อ่านตัว ก ผันด้วยไม้จัตวา
ว่า กือ ^๕นี้ มีในคำพูดต่าง ๆ เป็นอันมาก เช่น

คำว่า เก่ง จ้อ กะเป๋ นี่เป็นต้น

(๓๗) ตัวพยัญชนะทั้ง ๓ หมู่ ถึงเมื่อประสมแต่สระ
ก็อ่านเป็นเสียงสูงต่ำผิดกัน คืออักษรสูงโดยลำพังตัว
อ่านเป็นเสียงที่สี่ เช่นอ่านว่า ฉ ฐ ถ ผ ฝ ฉนั้น

อักษรสูง ประสมสระยาวไม่มีตัวสกด ก็อ่าน
เป็นเสียงที่สี่ เช่นคำว่า เลือ ฝี่ ฝี่ นั้นเป็นต้น

อักษรสูง ประสมสระใด ๆ ถ้ามีตัวสกดเสียงเป็น
คือถ้าอยู่ในมาตรา กง กน กม เกษย เกอว เหล่านี้
ก็อ่านเป็นเสียงที่สี่ เช่นคำว่า สูง ฝน ถม เกษย เทว
นี้เป็นต้น

อักษรสูง ประสมสระสั้นไม่มีตัวสกด อ่านเป็นเสียง
ที่หนึ่ง เช่นคำว่า สะ เาะะ แะะ นั้นเป็นต้น

อักษรสูง ประสมสระใด ๆ ถ้ามีตัวสกดเสียงตาย
คือถ้าอยู่ในมาตรา กก กต เกย เหล่านี้ ก็อ่าน
เป็นเสียงที่หนึ่ง เช่นคำว่า ผัก หูด ศพ นั้นเป็นต้น

อักษรกต่าง โดยลำพังตัว อ่านเป็นเสียงสามัญ
เช่นอ่านว่า ก จ ต ด ฉนั้น

อักษรกลาง ประสมสระยาว ไม่มีตัวสกด ก็อ่าน
เป็นเสียงสามัญ เช่นคำว่า กา ตา ปา ไป นี้ เป็นต้น

อักษรกลาง ประสมสระใด ๆ ถ้ามีตัวสกดเสียงเป็น
ก็อ่านเป็นเสียงสามัญ เช่นคำว่า กิน ปูน ดอน นี้
เป็นต้น

อักษรกลาง ประสมสระสั้น ไม่มีตัวสกด อ่านเป็นเสียง
ที่หนึ่ง เช่นคำว่า ดู แตะ ปะ นี้ เป็นต้น

อักษรกลาง ประสมสระใด ๆ มีตัวสกดเสียงตาย
ก็อ่านเป็นเสียงที่หนึ่ง เช่นคำว่า บัด กอด แดด กบ
นี้ เป็นต้น

อักษรต่ำ โดยลำพัง อ่านเป็นเสียงสามัญ เช่นอ่าน
ว่า ค ง ช ซ ณ

อักษรต่ำ ประสมสระยาว ไม่มีตัวสกด อ่านเป็นเสียง
สามัญ เช่นคำว่า นา เรือ ไฟ นี้ เป็นต้น

อักษรต่ำ ประสมสระใด ๆ มีตัวสกดเสียงเป็น
ก็อ่านเป็นเสียงสามัญ เช่นคำว่า นอน ลืม รวย นี้
เป็นต้น

อักษรต่ำ ประสมสระสั้น ไม่มีตัวสกด อ่านเป็นเสียง
ที่สาม เช่นคำว่า วิ เงามะ แพะ นี้เป็นต้น

อักษรต่ำ ประสมสระสั้น มีตัวสกดเสียงตาย ก็อ่าน
เป็นเสียงที่สาม เช่นคำว่า วิก พัด ลิบ นี้เป็นต้น

อักษรต่ำ ประสมสระยาว มีตัวสกดเสียงตาย อ่าน
เป็นเสียงที่สอง เช่นคำว่า มาก พุด ลิบ นี้เป็นต้น

(๓๘) พยัญชนะทั้ง ๓ พวกผันด้วยวรรณยุกต์ ให้เป็นเสียง
สูงต่ำได้ต่างกันดังนี้ คือ

อักษรสูง ผันด้วยไม้เอก (คือเขียนไม้เอกไว้ข้างบน)
อ่านเป็นเสียงที่หนึ่ง เช่นคำว่า อี ลีเอ ห่อ นี้เป็นต้น

อักษรสูง ผันด้วยไม้โท อ่านเป็นเสียงที่สอง เช่น
คำว่า เลื่อ ห้า ผ่า

อักษรสูง ไม่ต้องผันด้วยไม้ตรี เพราะอักษรสูง
มีเสียงอักษรต่ำซ้ำทุกตัว จะเขียนให้เป็นเสียงที่สาม
ก็เขียนด้วยตัวอักษรต่ำที่เสียงซ้ำกันนั้นแทนได้

อักษรสูง ไม่ต้องผันด้วยไม้จัตวา เพราะเสียง
ตัวอักษรสูงเป็นเสียงที่สี่อยู่แล้ว

อักษรสูง ที่ประสมสระสั้น หรือมีตัวลดเป็นเสียง
ตายนั้นเล่า ก็ไม่มีคำจำเป็นจะต้องผัน ถ้ามีคำ
จะผันให้เป็นเสียงที่ดีก็ได้

อักษรกลาง ผันด้วยไม้เอก อ่านเป็นเสียงที่หนึ่ง
เช่นคำว่า ก่อ บำน เต้น เต่า นี่เป็นต้น

อักษรกลาง ผันด้วยไม้โท อ่านเป็นเสียงที่สอง
เช่นคำว่า เก้า บั้น เต้น อ้วน แจก ๆ ข้าง ก้อก
แกก นี่เป็นต้น

อักษรกลาง ผันด้วยไม้ตรี อ่านเป็นเสียงที่สาม
เช่นคำว่า เจ็ก จัก โต๊ะ นี่เป็นต้น

อักษรกลาง ผันด้วยไม้จัตวา อ่านเป็นเสียงที่ดี
เช่นคำว่า เจอ จำ ถ้า บ้อ นี่เป็นต้น

อักษรต่ำ ผันด้วยไม้เอก อ่านเป็นเสียงที่สอง เช่น
คำว่า พ่อ แม่ ล้น คลัก คลัก นี่เป็นต้น

อักษรต่ำ ผันด้วยไม้โท อ่านเป็นเสียงที่สาม
เช่นคำว่า โต้ แพ้ พัน หมวกแค้น นี่เป็นต้น

อักษรต่ำ ไม่ต้องผันด้วยไม้ตรี เพราะประสมสระสั้น

หรือสกดด้วยเสียงสั้น

แฉ่นด้วยไม้โท เป็นเสียง

ที่ตามอยู่แล้ว

อักษรต่ำ ไม่ต้องฉ่นด้วยไม้จัตวา

เพราะใช้

ตัว ห นำแทนได้

(๓๙) วิธีที่ฉ่นเสียงอักษร ๓ หมู่ ด้วยวรรณยุกต์ ให้เป็น

เสียงสูงต่ำต่างกัน

ดังอธิบายมาในข้อ (๓๘) นั้น

ฉ่นทำเสียงให้ครบ ๕ ชั้น ได้แก่อักษรกลางพวกเดียว

คือให้อ่านว่า กอ ก่อ ก้อ กั๋อ กั๊อ ได้ครบ ๕ ชั้นดังนี้

แต่พวกอักษรสูง กับอักษรต่ำ เสียงสูงต่ำยังหาครบ

๕ ชั้นได้ไม่ ยังขาดอยู่พวกละ ๒ เสียงดังนี้

เสียง สามัญ เสียงที่ ๑ เสียงที่ ๒ เสียงที่ ๓ เสียงที่ ๔

อักษรกลาง	กอ	ก่อ	ก้อ	กั๋อ	กั๊อ
-----------	----	-----	-----	------	------

อักษรสูง	—	ล่อ	ล้อ	—	ลั๊อ
----------	---	-----	-----	---	------

อักษรต่ำ	คอ	—	ค่อ	ค้อ	—
----------	----	---	-----	-----	---

คือพวก อักษร สูงยังขาด

เสียงสามัญกับเสียงที่สาม

พวกอักษรต่ำยังขาด

เสียงที่หนึ่งกับเสียงที่สี่

บรรดาอักษรสูง มีอักษรต่ำ ฉ่นเสียงร่วมอยู่ทุกตัว คือ

อักษรสูง	อักษรต่ำรวม
ข ข	ค ค ข
ฃ	ฃ ฃ
ฅ	ฅ ฅ ฅ ฅ
ฆ	ฆ ฆ
ง	ง ง
จ	จ จ
ฉ	ฉ ฉ
ช	ช ช
ซ	ซ ซ

เสียงที่อักษรสูงมี ๖ เสียง

ใช้อักษรต่ำ ตัวที่เสียงรวม

กันแทนได้

คือเสียงที่อักษรต่ำมี ๖ เสียง ถ้าอักษร

ต่ำที่ตัวเสียงรวมกับอักษรสูง

ก็ใช้อักษรสูงตัวนั้น

แทนได้

ครบกันทั้ง ๕ ขัน

แทน

อักษรกลางผัน

กค

กค

กค

กค

อักษรสูงกับอักษร

คค

คค

คค

คค

รวมต่ำรวมกันผัน

คค

คค

คค

คค

คค

คค

คค

คค

ดังนั้นก็ได้เสียงสูงต่ำ ครบทั้ง ๕ ขัน

(๕๐) แต่อักษรต่ำ ที่คำเพียง ไม่รวม กับอักษรสูง ยังมีอยู่อีก
หลายตัว

ตัว อู อู น ม บ ร ถ ว พี ๙ ตัวนี้ จะใช้
อักษรสูงนั้นแทนเสียง ที่ยังขาดอยู่ ไม่ได้ จึงสมมติ
ตัว ห อักษรสูง มาไว้ เป็นตัวสำหรับนำ อักษรต่ำพวกนี้
ถ้าตัว ห นำเข้า ไม่ให้อ่านตัว ห แต่ให้อ่านตัวอักษร
ต่ำที่ตัว ห นำ เหมือนเสียงอักษรสูง และมันเหมือน
อักษรสูง ด้วยสมมติตัว ห มาแปลตัวนำเช่นนี้ อักษร
ต่ำพวกนี้ ก็ขึ้นเทียบเสียง ๕ เสียง เหมือนพยัญชนะ
ทั้งปวง ที่อธิบายมาแล้ว

เสียงตามนี้ เสียงที่ ๑ เสียงที่ ๒ เสียงที่ ๓ เสียงที่ ๔

อักษรกลาง	กข	ฅ	กั	คั	ก่อ
อักษรสูง กับอักษรต่ำที่รวมกัน	ชอ	จ่อ	ช่อ	จ่อ	จ่อ
อักษรต่ำที่ไม่รวม	นอ	น่อ	น่อ	น่อ	น่อ

ตัวอักษรสูง มีถึง ๑๑ ตัว มีเสียงเฉพาะตัว ห
มาเป็นตัวนำนี้ เพราะ ตัวอักษรสูง ตัวอื่นมักใช้

ในคำอักษรควบ อักษรซ้ำ หรือจะอธิบายต่อไปอีกหน้า
อยู่มาก แต่ตัว ห ไม่ได้อ่านให้ ในคำเช่นนั้น
จึงเลือกเอาตัว ห มาใช้เป็นตัวนำ

ผังแบบใหม่ ตอนที่ ๑

เมื่อผู้ศึกษา ได้จำเรียน ในอักษรวิธีมาตราธรรม ๑ นี้
ก็จะได้รับความรู้เข้าใจ เป็นส่วนมาความ ดังนี้

- (๑) ที่เรียกว่า อักษร หรืออักษร หรือตัวหนึ่งชื่อ รวม
ความ อย่างเดียวตัวนำ เป็นรูปที่เขียนลงหน้าคำพูดของเรา
- (๒) คำพูดเกิดแต่เสียง ในเวลาพูดนั้น ตัวอักษร ที่สังเกต
ดังตามเสียง
- (๓) เสียงจัดเป็น ๓ อย่าง คือเสียงแท้ อย่าง ๑ เสียง
แปรอย่าง ๑ เสียงดนตรีอย่าง ๑ ตัวอักษร
ก็จัดเป็น ๓ อย่าง คือ
สระสำหรับ เขียนแทนเสียงแท้ อย่าง ๑ พยัญชนะ
สำหรับ เขียนแทนเสียงแปรพวก ๑ วรรณยุกต์สำหรับ
เขียนแทนเสียง ดนตรี พวก ๑

กฎ

- (๑) ตัวหนังสือสำหรับเขียนบนกระดาษ มีอยู่ ๑๗ ตัว และ
เขียนประกอบกันเป็นพยัญชนะ ตัวหนังสือที่เป็นสระ
ทั้งปวงนั้น เขียนบนพยัญชนะนั้นๆ ได้พยัญชนะ
นั้นๆ พยัญชนะนั้นๆ พยัญชนะนั้นๆ
- (๒) เสียงสระมีอยู่ ๗ เสียง เป็น ๒๕ สระ สระ
ทั้ง ๒๕ นี้ จำแนกเป็น ๓ พวก คือ สระแท้
พวก ๑ สระประสมพวก ๑ สระเกินพวก ๑
- (๓) สระแท้มี ๗ เสียง เป็น ๒๕ เสียง สำหรับ
ประกอบกันเป็นสระได้
- (๔) สระประสมมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น
- (๕) สระเกินมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น
- (๖) สระเกินมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น
- (๗) สระเกินมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น
- (๘) สระเกินมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น
- (๙) สระเกินมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น
- (๑๐) สระเกินมี ๑ เสียง ซึ่งสระนี้เป็นมาประกอบ
กันขึ้น ให้เป็นเสียงประกอบขึ้น

(๑๐) นฤกษิตใช้ในคำใด เหมือนมีตัว น สกต

(๑๑) สระ อ ฤ ฦ ฤ ฤา มี นฤกษิตสระสังกตฤกษิต
สระ ฤ ประสมพยัญชนะ ๓ อย่าง
คือ วิ วี เวอ สระเหล่านี้ นอกจากตัวที่มาจาก อักษร
สังกตฤกษิตแล้ว มีอีกอัน

(๑๒) ไฉนมี เป็นสระ ร ฤ ฦ ฤ ฤา มี ประสมพยัญชนะ
ที่มีตัวสกต อักษรสังกตฤกษิต เว้นแต่ตัว อ สกต
เป็นสระ อ

(๑๓) สระอย่างไหนมี นฤกษิตในตัว สระ
เสียงขยาหรือขยาก็มี นฤกษิตเสียงขยาก็เรียกว่าสระ
อย่างขยาก็ ในทำนองนี้ มี นฤกษิตในสระขยาดังใด
สระอย่างอื่นก็ไม่มี เป็นเสียงขยาก็ เรียกว่า สระ
เสียงขยาก็เรียกว่า ขย. สระอย่างขยาก็มีตัว นฤ
กษิตอย่างนี้ มีตัว นฤกษิตในสระขยาดังใด

พยัญชนะ

(๑) ตัวพยัญชนะมี ๔๔ ตัว แต่พยัญชนะ ไม่มีเสียง

ข้าม ได้แต่โดยลำพัง ต่อประต้อมด้วยส่วระโศกหนึ่ง
จึงจะข้ามได้

- (๒) พญานาคของเรา ตั้งขึ้นตามแบบพญานาคมาที
แต่หลังลักดูด แต่เราเติมพญานาคขึ้นอีกหลายตัว
เติมขึ้นแทนเสียง ที่มี ในราชคฤห์ แต่ไม่มีให้ลาค
มาทีแต่หลังลักดูดบ้าง เติมขึ้นแทนเสียงตัวพญานาค
เติมที่รา มาอ่านเป็นอย่างอื่นไปบ้าง เติมขึ้นให้เข้า
กับตัวเดิมบ้าง

- (๓) พญานาค ๔๔ ตัว ซึ่งต่างไป ตามลักษณะนั้น
๓ พวก เว้นพวก พญานาคสามตัว ถ้าหว่านใช้ประต้อม
สระ แลเป็นตัวลักดูด พวก ๓ เว้นพญานาคเกิน เพราะ
มีที่ใช้ขึ้นบ้าง พวก ๑ เว้นพญานาควิเศษ เพราะมีที่ใช้
แปลกออกไป พวก ๑

- (๔) พวกพญานาควิเศษนั้น จำแนกเป็นอักษร ถึงสระ
เพราะใช้ ทั้งเป็นสระแลเป็นพญานาคด้วย พวก ๑ อักษร
ประโยค เพราะใช้เป็นตัวกล้ำกับตัวอื่นได้ พวก ๑
อักษร ถึงวรรณยุกต์ เพราะนำให้เสียงตัวอื่นสูงได้ พวก ๑

อักษรใช้เป็นตัวลูก ไม่ได้อีก พวก ๑

- (๕) พยัญชนะแบ่งตามเสียงเป็น ๓ พวก แบ่งเป็น
อักษรเสียงสูง ๑๑ ตัว พวก ๑ อักษรเสียงกลาง ๙ ตัว
พวก ๑ อักษรเสียงต่ำ ๒๕ ตัว พวก ๑ ที่แบ่ง
เช่นนี้เรียกว่าไตรยางษ เพื่อประโยชน์ใช้ในวิธีผันเสียง
สูงต่ำ

- (๖) พยัญชนะแบ่งตามวิธีเขียนเรียงกันเป็น ๖ ตอน คือ
ตอน กอ ๗ ตัว ตอน ขอ ๖ ตัว ตอน ฎอใหญ่
๖ ตัว ตอน ดอเล็ก ๖ ตัว ตอน บอ ๔ ตัว
ตอน ยอ ๑๐ ตัว ที่แบ่งเป็นตอนเช่นนี้เรียกว่าวรรค
เพื่อประโยชน์ใช้ในวิธีสังเกตตัวลูก แต่ตัวการันต์ คำนวณ
แต่ภาษาบาลี ได้ง่าย

- (๗) พยัญชนะแบ่งตามกิริยาที่เกิดขึ้น จัดเป็น ๕ พวก คือ
เกิดแต่ลำคอ พวก ๑ เกิดแต่เพดาน พวก ๑ เกิดแต่
ปุ่มเหงือก พวก ๑ เกิดแต่ฟัน พวก ๑ เกิดแต่ริม
ฝีปาก พวก ๑ ที่แบ่งเช่นนี้เรียกว่าฐาน เพื่อ
ประโยชน์ในวิธีสังเกตตัวลูก แต่ตัวการันต์ คำนวณ

มาแต่ภาษาบาลี แด่สังสกฤต คือวิธีใช้ สอ ๓ เป็นต้น

วรรณยุกต์

- (๑) ตัวหนึ่งคือ สำหรับ เขียนเสียงดนตรี มีอยู่ ๖ อย่าง
เรียกว่าวรรณยุกต์ แลแบ่ง เป็นวรรณยุกต์แท้ พวก ๑
เป็นวรรณยุกต์ ไม่แท้ พวก ๑
- (๒) วรรณยุกต์แท้ นั้น เพราะใช้มัน พยัญชนะ ทำให้เสียง
สูงต่ำได้ วรรณยุกต์พวกนี้มีอยู่ ๔ ตัว วรรณยุกต์
ไม่แท้ นั้น เพราะใช้มัน แลทำให้เสียง พยัญชนะ ให้สั้นเข้า
หรือสำหรับฆ่าเสียง พยัญชนะ ไม่ให้ยาวเท่านั้น แลพวกนี้
มี ๒ ตัว
- (๓) เสียงดนตรี คือเสียง สูงต่ำ ที่พูด ในภาษาไทย มี ๕ ชั้น
โดยลำดับกัน คือ
เสียงสามัญ เสียงที่ ๑ เสียงที่ ๒ เสียงที่ ๓
แลเสียงที่ ๔
- (๔) ไตรยางค์ คือ พยัญชนะ ทั้ง ๓ พวก ประสม
สระเปล่า หรือมีตัวลดด้วย ถึงไม่ได้ผัน ด้วยวรรณยุกต์

ก็อ่านเป็นเสียงสูงต่ำ ต่าง ๆ กัน

- (๕) อักษรสูง ทั้งคู่ ด้วยวรรณยุกต์ ใช้เป็นเสียงสูงต่ำ ได้เพียง ๓ ชั้น อักษรกลาง ใช้ได้ครบทั้ง ๕ ชั้น
อักษรต่ำ ก็ใช้ได้ เพียง ๓ ชั้น

- (๖) เสียงอักษรสูงที่ขาดอยู่ ๒ ชั้นนั้น ใช้อักษรต่ำแทนได้ เพราะ อักษรสูงมีเสียงอักษรต่ำ ซ้ำอยู่ทุกตัว ส่วนอักษรต่ำที่เสียงซ้ำกับอักษรสูง ก็ใช้ อักษรสูง ผันแทนเสียงที่ขาดอยู่ได้ เหมือนกัน

- (๗) อักษรต่ำ พวกที่เสียงไม่ซ้ำกับอักษรสูง ต้องใช้ ห นำ อ่านอักษรต่ำนั้น เหมือนอักษรสูง จึงผันเสียงได้ครบ ทั้ง ๕ ชั้น

คำถามตอนที่ ๑

- (๑) ถามว่า ที่เรียกว่า อักษร หรืออักษร หรือตัวหนังสือ นั้นคืออะไร
- (๒) ถามว่า ตัวหนังสือมีประโยชน์อย่างไร
- (๓) ถามว่า ตัวหนังสือทำไมจึงต่างกันเป็นสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์

สระ

- (๑) ถามว่า เสียงสระ รวมทั้งสิ้นมีกี่สระ
- (๒) ถามว่า ตัวหนังสือที่เราเขียนเป็นสระมีกี่อย่าง แล
เรียกชื่อต่าง ๆ กัน อย่างไรบ้าง
- (๓) ถามว่า สระต่างกันเป็นสระแท้ สระประสม แล สระ
เกินอย่างไร
- (๔) ถามว่า สระแท้ คือ สระใดบ้าง
- (๕) ถามว่า สระประสม คือ สระใดบ้าง
- (๖) ถามว่า สระเกิน คือ สระใดบ้าง
- (๗) ถามว่า ในพยางค์สระเกิน มีกี่เสียงเกิดต่าง ๆ กันอย่างไร
- (๘) ถามว่า สระประสมเป็นสระที่มี สระภาวนั้น อย่างไร
- (๙) ถามว่า สระประสมเป็นสระเกินแท้ สระเกินเทียม
อย่างไร

พยัญชนะ

- (๑) ถามว่า พยัญชนะรวมกันทั้งสิ้นมีกี่ตัว
- (๒) ถามว่า พยัญชนะ ไม่มีเสียงโดยตัวหนึ่ง
จึงอ่านเป็นเสียง กอ ขอ คอ ทมิ

- (๓) ถามว่า ตัวพยัญชนะของเวก มาจากตัวพยัญชนะนาฬิ
แลตั้งสดกฤต ซึ่งเป็นครุเดิมก็ตัว คือตัวอะไรบ้าง
เหตุใดจึงต้องเพิ่มเติม ให้มีตัวเหล่านั้นขึ้น
- (๔) ถามว่า ตัว ก ข ค ง จ ฉ ช ซ อ ห น ๑
ผ พ ม ย ว ล ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ตัวนี้ เป็นชนิดเดียว
กัน อย่าง ๑ ด้วยเหตุใด
- (๕) ถามว่า ตัว ข ฦ ฦ ฦ ฦ ฦ ฦ ฦ ๙ ตัวนี้
เป็นชนิดเดียวกัน อย่าง ๑ ด้วยเหตุใด และมีที่ใช้ ในคำ
ภาษาไทย อย่างไรบ้าง
- (๖) ถามว่า ตัว ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ตัวนี้ ใช้ในระเบียนอย่างไร
- (๗) ถามว่า ตัว ฬ ๑ ๒ ตัวนี้ แปลกกว่าตัวอื่นอย่างไร
- (๘) ถามว่า พยัญชนะ และ ลมัญญ พยัญชนะ และ ลมัญญ และ แล พยัญชนะ
วิเศษ ๓ พวกนี้ ผิดกันอย่างไร
- (๙) ถามว่า พยัญชนะ วิเศษ นั้น อะไรบ้าง ต่างกันอย่างไร
- (๑๐) ถามว่า ตัว พยัญชนะ แบ่งเป็นไตรยางค์นั้น อย่างไร
อย่างไร แบ่งเพื่อประโยชน์ อย่างไร
- (๑๑) ถามว่า ตัว พยัญชนะ แบ่งเป็นตอมนันต์ แบ่งอย่างไร
แบ่งเพื่อประโยชน์ อย่างไร

- (๑๒) ถามว่า ตัวพจน์ขณะแบ่ง เป็นฐานนับ แบ่งอย่างไร
แบ่งเพื่อประโยชน์อย่างไร

วรรณคดี

- (๑) ถามว่า ตัวอักษร วรรณยุกต์ ถ้าหยาบ เขียนบนแผ่นเสียง
ตลอด มีกี่อย่าง เรียกอะไรบ้าง
- (๒) ถามว่า วรรณยุกต์แท้ กับ วรรณยุกต์ไม่แท้ ผิดกันอย่างไร
อะไรเป็นวรรณยุกต์แท้ อะไรเป็นวรรณยุกต์ไม่แท้
- (๓) ถามว่า เสียงสูง เสียงต่ำ ในคำภาษาเรา จัดเป็นกี่ชั้น
ชั้นไหน เสียงอย่างไร
- (๔) ถามว่า พยางค์สระ ไตรยางค์ สระสูง สระต่ำ เสียงสูงต่ำ
แปลต่างกันอย่างไรบ้าง
- (๕) ถามว่า พยางค์สระ ไตรยางค์ ผันด้วยไม้วรรณยุกต์ คำ
เสียงสูงต่ำ แปลต่างกันอย่างไรบ้าง
- (๖) ถามว่า อักษรสูง ถ้าไม่จริงนั้น แต่ด้วยไม้เอก อ้อ ไม้โท
แท้ ๒ อย่าง
- (๗) ถามว่า อักษรต่ำ ผันอย่างไร จึงจะครบเสียงได้ทั้ง ๕ อย่าง

ราคาหนังสือแปลเครื่องไถ่เรียน

ขายในกรมศึกษาธิการ

ซึ่งจำหน่ายขายที่เวรนาฏราชของ กรมศึกษาธิการ ในพระ
บรมมหาราชวัง

คำมัลการศุภานุสรณ์	ราคาเล่มละ	๘	ข้อ
มุลบทบรรพกิจ	ราคาเล่มละ	๓๒	ข้อ
มุลโวยากรณ์ระวีวิภาค	ราคาเล่มละ	๑๒	ข้อ
บาฬีเวยากรณ์ระวีวิภาคที่ ๑	ราคาเล่มละ	๒๐	ข้อ
บาฬีเวยากรณ์ระวีวิภาคที่ ๒	ราคาเล่มละ	๑	บาท
บาฬีเวยากรณ์ภาคที่สองลงมา	ราคาเล่มละ	๕๐	ข้อ
บาฬีเวยากรณ์ตัดข้อ	ราคาเล่มละ	๕๘	ข้อ
บาฬีเวยากรณ์ซ้ำขยาย	ราคาเล่มละ	๕๘	ข้อ
บาฬีเวยากรณ์ติดกั	ราคาเล่มละ	๕๘	ข้อ
วิจิตรชาฎา	ราคาเล่มละ	๑ บาท	๕๘ ข้อ
มุลปกรณ์ เล่ม ๑	ราคาเล่มละ	๓๒	ข้อ
มุลปกรณ์ เล่ม ๒	ราคาเล่มละ	๑ บาท	
มุลปกรณ์ เล่ม ๓	ราคาเล่มละ	๓๒	ข้อ

วาหนิตินิกร	เล่มใหญ่	ราคาเล่มละ	๑ บาท
วาหนิตินิกร	เล่มเล็ก	ราคาเล่มละ	๑๖ อัฐ
อักษร ประโยค	เล่มใหญ่	ราคาเล่มละ	๑ บาท
อักษร ประโยค	เล่มเล็ก	ราคาเล่มละ	๑๖ อัฐ
สังโยคพิธานแปล		ราคาเล่มละ	๑๖ อัฐ
ไวยากรณ์พิธาน	รวม ๑ เล่ม	ราคาเล่มละ	๓๒ อัฐ
พิธานการันต์			

นิติสารสาธก	เล่ม ^๑ / _๒	รวม ๑ เล่ม	ราคาเล่มละ	๑ บาท
ปะกัรณภาพจนารถ			ราคาเล่มละ	๓๒ อัฐ
อักษรปกรณภาพ			ราคาเล่มละ	๑๖ อัฐ
แบบเรียนเร็วเล่มที่หนึ่ง			ราคาเล่มละ	๑๘ อัฐ
วิชาความรู้ตัวของเราเล่มที่หนึ่ง			ราคาเล่มละ	๓๒ อัฐ
พระราชพงษาวดาร ย่อกรุงเก่า			ราคาเล่มละ	๑ บาท
เลขวิธี	เล่ม ๑		ราคาเล่มละ	๑ บาท
เลขวิธี	เล่ม ๒		ราคาเล่มละ	๑ บาท ๑๖ อัฐ
ตำราเลข	เล่ม ๑ เล่มเล็ก		ราคาเล่มละ	๑๖ อัฐ
ตำราเลข	เล่ม ๒ เล่มเล็ก		ราคาเล่มละ	๑๖ อัฐ
เลขเรียนเร็ว	เล่ม ๑		ราคาเล่มละ	๑๒ อัฐ

แบบได้ประโยชน์หนึ่ง	ราคาเล่มละ	๑๖	ข้อ
ตำหน่งราชสาร โนนทาด เล็ก	ราคาเล่มละ	๑๖	ข้อ
กฎที่หนึ่ง	ราคาเล่มละ	๑๒	ข้อ
กฎที่สอง	ราคาเล่มละ	๖	ข้อ
กฎที่สาม เจิม สุนทร	ราคาเล่มละ	๑๘	ข้อ
ตำรา ภูมิศาสตร์โลกที่ ๑	ราคาเล่มละ	๓๒	ข้อ
วิธีสมิทาน เบญจจะลิต	ราคาเล่มละ	๘	ข้อ
กัมมะภิเษกะ กระดาษที่ ๑	ราคาเล่มละ	๑๒	ข้อ
อะระยิกระถางที่ ๑	ราคาเล่มละ	๑๖	ข้อ
อะบายะมุขะกะถางที่ ๑	ราคาเล่มละ	๑๒	ข้อ
สมุดใบปกลายทองใบซง	ราคาเล่มละ	๑๖	ข้อ
สมุดใบปกลายทองใบน	ราคาเล่มละ	๑๖	ข้อ
กระดาน สำหรับฝึก แบบจกหมวยเล่มเล็ก ราคา ต่าง ๆ			
กระดานชนวนสีดำ	ราคาแผ่นละ	๑๒	ข้อ
อินทสีดำ	ราคาแผ่นละ	๑	ข้อ

ถ้าผู้ใดจะมีหนังสือแบบเรียนต่าง ๆ ไปจำหน่ายขายให้
 เป็นประโยชน์บ้างแล้ว
 เวนาณูชีของกรมศึกษาธิการ
 จะลดราคาให้ตามสมควร

หนึ่งถ้าคนผู้ใด จะจ้างตีหนึ่งตีพิมพ์เรื่องหนึ่งเรื่อง
 ได้ก็ดี หรือตัวอักษรใบเสร็จต่าง ๆ หรือทำใบปลอกสมุด
 หรือสมุดฝรั่งอย่างใหญ่อย่าง เล็กก็ดี เวรมาณูชีของกรม
 ศึกษาธิการ จะรับทำให้ แก่ท่าน ราคาจะเหินกโดย
 สมควรไม่แพงนัก

เลขที่หนังสือ

๔๕๖๖๖

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขที่หนังสือ ๕๕๒ ๕๑๔

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้แต่ง สักขะ ไตรภรณ์ กรม.

เรื่อง อักษรย่อ.

วันขึ้น

เดือน

ปี

ม
๕๕๒ ๕๑๔
๕

